

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Tervisealase väite "probiotikum" kasutamine toidualases teabes

Külli Johanson

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

e-post: kylli.johanson@agri.ee

tel. 6256508

13.12.2023

TOITUMISALANE VÄIDE

... annab mõista, et toidul on teatud kasulikud toitainelised omadused seoses toitaine, muu aine või energiaga

Vähese soolasisaldusega

30% vähem kaloreid

Rasvavaba

TERVISEALANE VÄIDE

... annab mõista, et toidugrupi, toidu või toidu koostisosa ja tervise vahel on seos

Tsink aitab hoida normaalset nägemist

Probiotikum

Magneesium aitab vähendada väsimust ja kurnatust

Vabatahtlikud väited, kuid täpselt reguleeritud

- Toitumis- ja tervisealased väited on vahendid, millega tootja soovib oma kaupa esile tõsta
- Inimene tajub sellise väitega toidu puhul teatud tervisealast eelist

- Toitumis- ja tervisealased väited peavad olema tõenduspõhised ehk teaduslikult põhjendatud
- Need väited on EL määrustega reguleeritud
- Täpsed kasutustingimused
- https://ec.europa.eu/food/safety/labelling-and-nutrition/nutrition-and-health-claims_en

Õiguslik alus <https://eur-lex.europa.eu/>

- 1924/2006 toitumis- ja tervisealaste väidete üldmäärus
- 432/2012 lubatud tervisealaste väidete nimekiri
- 1169/2011 toidualase teabe esitamine tarbijale

EL õigusaktide andmebaasist EUR-LEX leiab EL määruseid ja otsuseid, ka eesti keeles.

- Otsus 2013/63 tervisealaste väidete eritingimused

Üldiseid viiteid toidu ja tervise vahelisele kasulikule seosele (nt tervislik) võib kasutada üksnes konkreetse lubatud tervisealase väitega, mis põhjendab üldist väidet.

Ebamäärased tervisega seotud sõnumid

hea sinu kõhule

kasulik
südamele

probiotiline

tervislik

sinu tervise
heaks

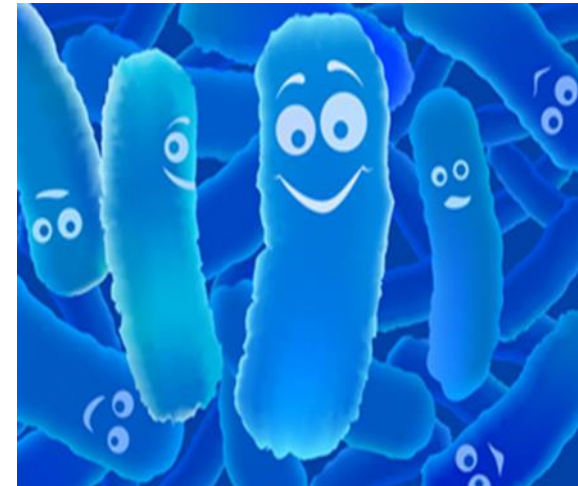
toetab südametööd

**... võib kasutada üksnes koos
konkreetselt lubatud tervisealase väitega!**

Üldpõhimõtted (1924/2006 art 5)

- Tervisealased väited peavad olema teaduslikult tõendatud
- Väidete tõesuse hindaja on EFSA
- Väide ei tohi olla eksitav ega mitmeti mõistetav

probiootiline

- Vastavad EL määrustes toodud üld- ja eritingimustele: ainet sisaldub tarbimisvalmis toidus mõju avalduvas koguses, mõju saamiseks vajalik toidukogus ja tarbimise viis jne
- PTA võib toote turule viijalt nõuda andmete esitamist, mis kinnitavad toote vastavust määrusele.

Probiootikumid

- FAO ja WHO definitsiooni kohaselt on probiootilised bakterid ehk probiootikumid „elusad mikroorganismid, mis on tervisele kasulikud, kui neid tarbida piisavas koguses“.
- Lähtudes EL määrusest 1924/2006 on Euroopa Komisjon käsitlenud termineid „probiootikum“ ja „probiootiline“ tervisealaste väidetenä, mille mõju tervisele peab põhinema teadusuuringute tulemustel.
- Mõiste „elusad mikroorganismid“ hõlmab suurt hulka erinevaid mikroorganismide liike ja nende tüvesid, mille ohutust ja terviseriske peab hindama üksikshaaval.

Probiootikumide mõjud

- **Probiootikumide mõju tervisele ei saa üldistada** → mõju sõltub konkreetsest probiootilisest tüvest, kogusest, tüve elujõulisusest, koosmõjust tarbitava toiduga, indiviidist jne.
- Kliinilistes uuringutes kontrollitud probiootikumide toime vahel on suur varieeruvus, mis raskendab probiootikumide mõjude hindamist ning tarbimissoovituste andmist. Mõjud riskirühmadele?
- **Probiootikumide tervislikku seisundit parandavad mõjud ei ole siiani piisavalt hästi tõendatud.**

Probiootikumid toidualases teabes

- Euroopa Komisjon on väljatöötanud juhendi määruse (EÜ) nr 1924/2006 rakendamiseks, mille punktis III.1 selgitatakse tervisealase väite mõistet ja tuuakse näitena „sisaldab probiootikume“.
- „Probiootikum“ toidualases teabes on käsitletav üldise tervisealase väitena, mille kasutamisel tuleb lisada konkreetne lubatud tervisealane väide (mida lubatud väidete nimekirjas seni ei ole).
- Toote nimetust võib täpsustada, nt „Toidulisand elusate bakteritega“.
- Toidu koostisosade loetelus võib viidata mikroorganismi tüvele, nt piimhappebakter *Lactobacillus acidophilus*.

Probiotikumide kokkuvõte

- Probiotikumide mõju tervisele ei saa üldistada
- Kasulikkus ei ole teaduslikult tõendatud
- Elusate mikroorganismidega võivad kaasneda riskid teatud elanikkonna gruppidele
- Probiotikumide mõjud on tüve spetsiifilised ja vajavad edasist uurimist

Lisainfo

- www.agri.ee => **Toiduohutus:**
 - => Toidumärgistus
 - => Põhimõtted toidukäitlejale
 - => Toidugrupid
 - => Keemiline ohutus
 - => jne
- www.pta.agri.ee => **Ettevõtjale, tootjale ja turustajale**

TÄNAME TÄHELEPANU EEST!

